

CASTELL
DE MONTJUÏC

**CENTRE
D'INTERPRETACIÓ
DEL CASTELL
DE MONTJUÏC**



DOSSIER DE PREMSA

Febrer de 2015

El **Centre d'Interpretació del Castell de Montjuïc** obre al públic el **dijous 26 de febrer** i ofereix l'oportunitat de descobrir la importància patrimonial d'un dels **monuments arquitectònics més significatius de Catalunya**. L'exposició, que tindrà un **caràcter permanent**, presenta un **recorregut per la història del castell**, una història indestriable de la muntanya de Montjuïc i de la ciutat de Barcelona.

La mostra ocupa **quatre sales de Castell** remodelades i adaptades per al projecte museogràfic del centre d'interpretació i accessibles des del pati d'armes.

El Centre d'Interpretació es divideix **en quatre àmbits conceptuals**: 'Muntanya de Barcelona', 'Farell, fortí i fortalesa', 'Defensa i repressió' i 'Presó i memòria'.

Els quatre àmbits

Muntanya de Barcelona. La muntanya de Montjuïc ha estat habitada, explotada i transformada des de fa uns 10.000 anys. De les seves pedreres es van extreure els gresos amb què es va edificar Barcelona des d'època romana. El seu nom deriva de *mons judaicus*, topònim emprat en època medieval per designar el lloc on hi havia el cementiri jueu de la ciutat. Odiada durant segles per la repressió exercida des del seu castell, Montjuïc ha estat, alhora, la muntanya popular que s'ha projectat com el gran parc cultural de la ciutat.

Farell, fortí i fortalesa. A l'inici de la guerra dels Segadors (1640-1652), el govern de la ciutat va ordenar construir un fortí a l'entorn del farell –torre de guaita– que ocupava el cim de Montjuïc des d'època medieval. Durant la guerra dels Nou Anys (1689-1697), el fortí es va anar ampliant fins a convertir-se en una fortalesa. A mitjan segle XVIII, l'arquitecte militar Juan Martín Cermeño va projectar, després de la guerra de Successió, la reforma i l'ampliació que atorgarien al castell l'aspecte actual.

Defensa i repressió. Durant les guerres modernes dels segles XVII i XVIII, el castell va ser un enclavament estratègic en la defensa i la vigilància de la ciutat. Amb la derrota catalana del 1714, durant la guerra de Successió, la fortalesa va servir per al control de la població i, a partir del segle XIX, es va utilitzar com a presó militar.

Amb la industrialització de Catalunya, els ideals republicans i els moviments obrers pugnaven contra la persistència d'un estat absolutista i militaritzat. A mitjan segle XIX, les revoltes socials contra les polítiques impositives de l'estat van provocar que, en tres ocasions, s'ordenés bombardejar la població des del castell.

Presó i memòria. A Barcelona, cap a final del segle XIX i principi del XX, la repressió de l'estat contra l'anarquisme, les revoltes socials i l'oposició política va ser indiscriminada i arbitrària. Al castell s'hi van dur a terme empresonaments, tortures, processos i execucions.

Posteriorment, durant la guerra civil (1936-1939), unes 1.500 persones hi van ser empresonades i unes 250 executades. L'any 1940, la dictadura franquista va afusellar Lluís Companys i Jover al fossat del castell després de condemnar-lo a mort per presidir la Generalitat de Catalunya. És l'únic president elegit democràticament a Europa que ha estat executat.

Tot el contingut del Centre d'interpretació ha estat adaptat a versions multilingües: està disponible en **català, castellà, anglès i francès.**

Les peces, obres originals, i materials documentals provenen de l'**Arxiu Històric de Barcelona** i de l'**Arxiu fotogràfic de Barcelona**, l'**Arxiu Agustí Centelles**, l'**Arxiu Nacional de Catalunya**, l'**Escola Tècnica d'Arquitectura del Vallès**, el **Fons F. Closa Alegret**, el **Centre de Conservació de Béns Mobles del Museu d'Història de Barcelona**, el **Centro Documental de la Memoria Histórica**, l'**Institut Cartogràfic i Geogràfic de Catalunya**, **Österreichischen Nationalbibliothek** i el **Servei d'Arqueologia de Barcelona**.

El Centre d'Interpretació del Castell de Montjuïc és una producció de l'**Institut de Cultura i Barcelona Infraestructures Municipals**, el projecte museogràfic ha estat elaborat per **Quaderna i Grop**.

El procés de desenvolupament dels continguts del nou centre també comptat amb la col·laboració, entre d'altres, de **Gabriel Cardona**, **Núria Casas**, **Sergi Centelles**, **Joan Margarit**, **Carme Miró** i **Joan Vilamala**.

EL CENTRE D'INTERPRETACIÓ PER ÀMBITS

Sala 1

MONTJUÏC MUNTANYA DE BARCELONA

La muntanya de Montjuïc, per la seva riquesa natural i pel seu domini sobre la costa i l'interior, ha estat habitada, explotada i transformada des de fa uns **10.000 anys**. Les seves **pedreres han servit per edificar Barcelona** des d'època romana i, en bona part, fins a mitjan segle XX. Montjuïc conté tots els contrastos de la seva relació amb la ciutat i en cada moment històric. Moments de guerra i de pau, d'opressió i de lleure, de rebuig i d'apropament. La muntanya militaritzada i odiada durant segles per la repressió exercida des del seu castell ha estat, alhora, la muntanya civilitzadora i popular que s'ha projectat com el gran parc cultural de la ciutat.

En aquest àmbit el visitant podrà veure **estelles de jaspí d'un jaciment prehistòric** excavat al penya-segat de Montjuïc. Les estelles són els residus que produïa l'extracció de nòduls de pedra per a la talla d'eines de treball.

Les restes de jaspis i òpals trobats al taller de jaspis del Morrot, a la part alta del penya-segat, sota el castell, documenten la presència a Montjuïc de la comunitat humana –caçadora i recol·lectora– més antiga de Barcelona. Datan de l'epipaleolític, l'època de després del període de les glaciacions i d'abans del desenvolupament de l'agricultura. L'extracció de nòduls de les roques sedimentàries representa el precedent prehistòric de l'explotació de la pedra de Montjuïc.

Una altra peça significativa és la **làpida del cementiri jueu de Montjuïc, feta amb pedra de Montjuïc l'any 1306**. El nom de Montjuïc deriva de *mons judaicus*, topònim emprat en època medieval per designar la muntanya on hi havia el fossar dels jueus de Barcelona. Descobert l'any 1945 al vessant nord-est del massís, sota el castell, se sap que va funcionar des del segle IX fins a la destrucció del call de Barcelona a final del segle XIV. Llavors, moltes làpides, com la que es mostra –que prové d'una col·lecció que hi havia al palau del marquès de Llió, al carrer de Montcada–, es van espoliar i usar com a material de construcció.



Vitrina amb Làpida del cementiri jueu de Montjuïc, feta amb pedra de Montjuïc l'any 1306. Mostra també conjunt d'estelles de jaspí d'un jaciment prehistòric excavat al penya-segat de Montjuïc

També s'hi mostren fragments de ceràmica d'importació grega, d'entre els segles IV i III aC, trobats dins les grans sitges ibèriques excavades al sud-oest de la muntanya.

L'obertura de la via fèrria que connectava el port amb l'interior va posar al descobert, l'any 1928, el que havia estat un conjunt d'unes 50 sitges d'època ibèrica. Per les seves dimensions, devien formar part d'un

important nucli comercial i portuari dins el territori dels ibers laietans. Els romans, a partir del segle III aC, van explotar l'entorn com a pedrera i cap a l'any 10 aC, amb la pedra de Montjuïc, van fundar Barcelona.

En aquesta sala un **audiovisual interactiu** completa l'aproximació històrica a les diferents fases d'intervencions arqueològiques que han tingut lloc a la muntanya així com episodis històrics destacats.



Fins a la dècada del 1950, al Morrot i als vessants de Montjuïc nombroses pedreres i bòbiles van transformar la muntanya alhora que explotaven els gresos i les argiles amb què s'ha edificat bona part de Barcelona. Als peus de Morrot, cap al sud-oest, es va desenvolupar la barriada de Can Tunis a redós de diverses fàbriques.



El desenvolupament industrial de la ciutat va potenciar el creixement del port. Els dics nous es van estendre cap al front marítim de Montjuïc fins a ocupar el vessant del Morrot a la dècada del 1920.



Al vessant de ponent, l'any 1946 es van excavar unes grans sitges d'època ibèrica (segles IV-III aC) que havien estat localitzades el 1928 al peu de la muntanya, arran de la construcció de la via fèrria del port.



Durant les excavacions del 1990 es van localitzar unes 50 sitges que devien formar part d'un important nucli comercial ibèric, relacionat amb un poblat i un gran port –en aquells temps el mar envoltava el sud-oest de la muntanya.



Al costat de les sitges es va localitzar l'única pedrera romana coneguda, d'on els romans devien extreure la pedra amb què, sobre el pla, van construir la colònia Barcino a partir de l'any 10 aC.



La urbanització de l'eixample de Barcelona, a final del segle XIX, i de la muntanya, a principi del segle XX, va provocar una explotació a gran escala de la pedra de Montjuïc. La zona de les pedreres del vessant nord-oest va ser de les més actives.
(Atribuïda a Lucien Roisin, 1917)



Treballadors barrinant amb compressors a la zona de les pedreres. (Lucien Roisin, 1919)

Sala 2

MONTJUÏC FARELL, FORTÍ I FORTALESA DE BARCELONA

Abans del castell, al cim de Montjuïc hi havia un farell, documentat l'any 1073. La torre era habitada per un vigilant –mariner d'ofici– que alertava la ciutat «amb senyals de vela durant el dia i de foc durant la nit» de l'arribada de naus hostils a la costa o de conflicte bèl·lic. A l'inici de la guerra dels Segadors es va ordenar emmurallar el farell amb un fortí. L'any 1640, després de la revolta catalana i davant el perill d'un setge naval a Barcelona per part de la flota espanyola de Felip IV, el govern municipal del Consell de Cent va ordenar fortificar el cim de Montjuïc. Al voltant d'un farell d'època medieval, soldats i civils van construir en 30 dies una petita fortificació o fortí de planta quadrangular i amb quatre baluards. El fortí de Montjuïc donava cabuda a uns quants mosqueters i unes 12 peces d'artilleria. Aquest fet representa l'inici de la militarització de la muntanya i la seva importància com a talaia defensiva. Posteriorment, en el context de la guerra dels Nou Anys (1689-1697) els exèrcits de la corona espanyola i francesa es van enfrontar a Barcelona i el fortí es va ampliar amb una fortalesa fins a ocupar tota l'esplanada del cim.

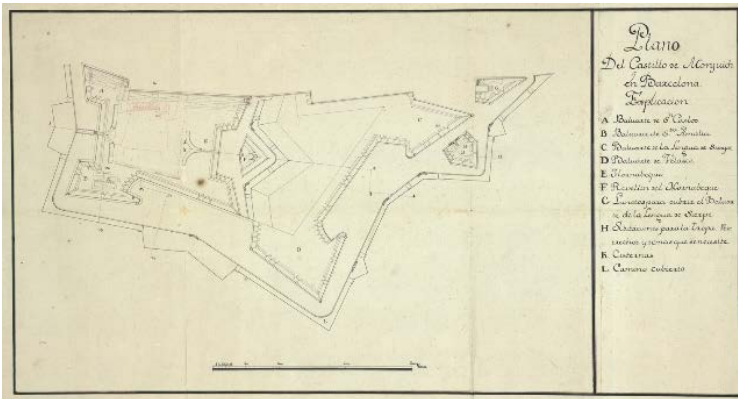


L'any 1563 el flamenc Anton van den Wyngaerde va il·lustrar la ciutat i la seva muralla des del cim de Montjuïc. A la dreta es representen el farell i la casa del guaita, construïda al segle XV juntament amb el camí que, des del portal de Santa Madrona i a través de les hortes de Sant Bertran, connectava Barcelona amb el cim de la muntanya.

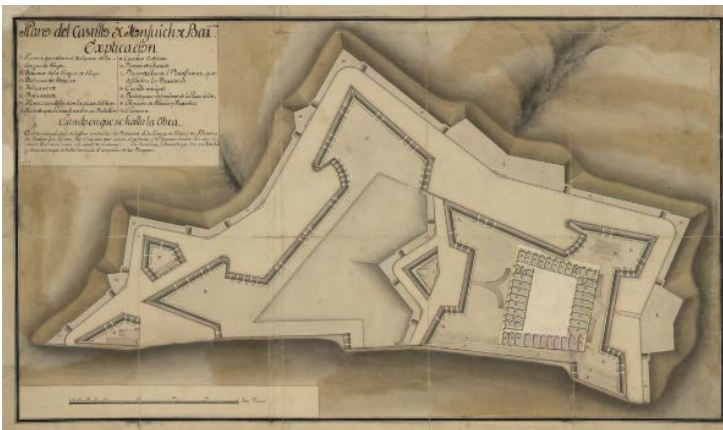


L'enginyer militar francès Sébastien Pontault de Beaulieu, al final del segle XVII, idealitzava així una vista del cim de la muntanya i del fortí que envoltava el farell medieval. El segon recinte representat és un projecte de fortificació mai executat.

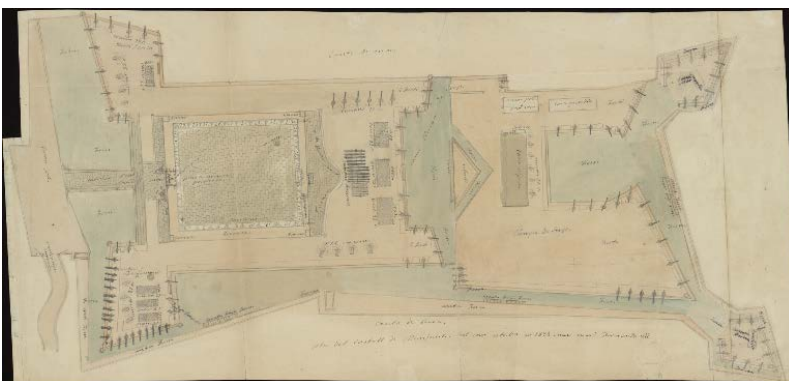
Juan Martín Cermeño va ser l'enginyer militar espanyol destinat a Catalunya a mitjan segle XVIII, en el context d'una política de control militar sobre la població –fruit de la derrota catalana, l'any 1714, en la guerra de Successió de la monarquia hispànica. Cermeño va projectar, l'any 1751, la reforma que va atorgar a la fortalesa de Montjuïc l'aspecte del castell actual. El mestre de cases Pere Bertran, associat amb un equip de fusters, picapedrers, ferrers i artesans, va guanyar el concurs de les obres, efectuades entre el 1753 i el 1779.



Tal com mostra la planta del projecte, les obres de reforma van suposar l'enderrocament del farell i del fortí; la millora dels baluards i les muralles; la creació d'una nova entrada, de l'hornabec i d'un quart baluard; i l'ampliació dels espais interiors per a magatzems i dependències.



A partir del 1770 les obres es van allargar i es va modificar el projecte inicial de Cermeño. El detall d'aquesta planta inclou l'afegit del quadrat o fort sobre l'espai que havia ocupat l'antic fortí enderrocant. El quadrat contenia sales d'allotjament i serveis per a la guarnició, juntament amb una torre de vigilància a la banda de l'entrada.



En aquest dibuix, fet l'any 1833, es mostra una planta del castell amb la ubicació de 120 canons – concentrats especialment al baluard de Santa Amàlia-, des d'on es controlava millor la ciutat. Per potenciar l'ús del castell com a ciutadella militar, aquest havia estat ampliat per donar cabuda a una guarnició de prop de 3.000 soldats.

MAQUETA DEL CASTELL DE MONTJUÏC



Entrada: La façana principal presenta una cortina – mur d'unió entre baluards– d'uns 70 metres. Al centre de la cortina, una porta, accessible des del pont que travessa el fossat i coronada amb l'escut borbònic, condueix a dues rampes que pugen al recinte interior. Dins la cortina, dues naus acollien dependències per a la tropa i magatzems d'artilleria.

Baluard de Santa Amàlia: Defensava el camí d'accés i l'entrada al castell. El baluard s'aixeca uns 14 metres sobre el fossat i conté una gran cisterna. Per la seva proximitat a la ciutat, des d'aquest punt es va bombardejar Barcelona a mitjan segle XIX.

Camí cobert: Corredor que ressegueix el perímetre exterior del fossat, amb l'excepció de la banda de mar, on el penya-segat estalvia l'ús de defenses suplementàries a la cortina. El corredor era primera línia de defensa i atac en cas de setge.

Fossat perimetral: Pla rebaixat entre el camí cobert, els baluards i les cortines. S'hi accedeix des del camí cobert i des de l'interior dels baluards. Servia per incrementar l'alçada del recinte i generar un espai controlable. Va ser utilitzat com a camp de pràctiques militars i, en els segles XIX i XX, com a lloc d'execucions.

Baluard de Velasco: És el baluard més gran del castell i està dedicat a la memòria del virrei Francisco Fernández de Velasco, impulsor de la seva construcció. L'aparició dels baluards en l'arquitectura militar va ser fruit de l'expansió de les armes de foc. Aquests sortints atalussats, amb troneres per a l'artilleria, permetien cobrir amb foc creuat qualsevol sector de la muralla.

Baluard de Llengua de Serp: Anomenat així per la seva forma triangular, defensava la part més vulnerable de la fortalesa. Per aquest punt l'exèrcit de Felip V va assaltar el castell l'any 1706.

Llunetes: Les llunetes de mar i de terra són dos baluards exempts, amb troneres per a l'artilleria, que es complementaven amb el baluard de Llengua de Serp en la defensa del segon recinte. Al seu interior s'hi encabia el cos de guàrdia i un magatzem de pólvora.

Hornabec: Conjunt d'elements defensius per impedir l'accés al recinte interior en cas d'un assalt. Està format pel terraplè del glacis, el camí cobert, el revellí, el fossat de Santa Helena i els semibaluards.

Baluard de Sant Carles: Dedicat a Carles III de Borbó (1759-1788), és el baluard més petit dels quatre que té el castell i es va crear per defensar la banda de mar. El seu interior contenia un magatzem que es connecta amb unes grans dependències sota la muralla de mar.

Quadrat: A la part més alta del castell, on hi havia el fortí, s'aixeca un pati quadrangular envoltat per una galeria que conté 22 sales de l'antiga caserna. La coberta de les sales, d'uns 5.000m², presenta una garita a cada angle. A la banda de mar, sota les sales, hi ha la cisterna i els calabossos originals del fortí.

Torre: Per sobre de la coberta del quadrat, s'aixeca una torre de vigilància i senyalització. L'astrònom francès Pierre Méchain, entre el 1792 i el 1793, va escollir aquest lloc per marcar les coordenades de Barcelona i la triangulació del mesurament de l'arc de meridià, base de la creació del sistema mètric decimal.

Sala 3

MONTJUÏC DEFENSA I REPRESSIÓ DE BARCELONA

La defensa de Barcelona des de Montjuïc es deu al domini de la muntanya sobre la costa i la plana interior. En època medieval, el farcell del cim i el castell del Port, al sud-oest de la muntanya, alertaven i protegien la ciutat dels assalts que l'amenaçaven. Durant les guerres modernes dels segles XVII i XVIII, Barcelona va patir nombrosos setges navals i terrestres. El cim fortificat de Montjuïc va ser un enclavament decisiu. Primer com a fortí en la guerra dels Segadors i, després, com a fortalesa durant la guerra de Successió de la monarquia hispànica (1702-1715).



El 26 de gener del 1641, durant la guerra dels Segadors, les tropes espanyoles van assaltar Barcelona pel vessant interior de Montjuïc. En la batalla, idealitzada en el gravat, els soldats francocatalans van carregar des del fortí fins a vèncer els assaltants. Catalunya va perdre la guerra després que Barcelona, afectada per la pesta i 12 anys de conflicte, va capitular l'any 1652 en el setge de l'exèrcit de Felip IV.



Durant la guerra de Successió, Catalunya, per preservar les seves lleis, es va posicionar a favor de l'arxiduc Carles d'Àustria i l'exèrcit de la Gran Aliança de la Haia. El 1705 Barcelona era controlada pel bàndol borbònic de Felip V. Com mostra el gravat, els aliats, comandants pel príncep alemany Jordi de Hessen-Darmstadt i per l'anglès Charles Mordaunt, comte de Peterborough, van desembarcar i assetjar la ciutat, i al cap d'un mes van prendre el castell. Els borbònics van capitular després que la ciutat fos bombardejada.



L'any 1706, uns 28.000 soldats de l'exèrcit francoespanyol, comandats pel mateix Felip V, van atacar el castell pel baluard de Llengua de Serp. El plànol, de l'historiador anglès Nicolas Tindal, dibuixa les trinxeres de l'assalt. La fortalesa va caure sota control borbònic i es va bombardejar la ciutat. L'exèrcit aliât va recuperar la plaça fortificada gràcies a l'arribada d'una flota de reforç.

En el tractat d'Utrecht del 1713, els bàndols enfrontats van signar la pau i els aliats van abandonar Catalunya a la seva sort. L'11 de setembre del 1714, després de 13 mesos de setge, Barcelona, devastada per prop de 100.000 bombes, va capitular. L'atac de l'exèrcit borbònic, comandat pel duc de Berwick, s'havia centrat a l'est de la ciutat i el castell només va ser emprat com a espai de magatzem i de reunió del comandament militar català, dirigit per Antoni de Villarroya.

La repressió de Barcelona des del castell de Montjuïc s'origina després de la guerra de Successió, quan la defensa de l'autoritat borbònica, dissenyada per Verboom, va centrar-se en el control militar i el sotmetiment de la població. A partir del segle XIX, amb la industrialització de Catalunya, els ideals republicans i els moviments obrers pugnaven contra la persistència d'un estat absolutista i militaritzat. Les revoltes socials i, al final del segle, el terrorisme anarquista van aflorar a Barcelona. La repressió va ser indiscriminada i, des del castell, es van vulnerar les llibertats públiques.



El 3 de desembre del 1842, la comandància militar del castell va bombardejar Barcelona durant 13 hores. L'objectiu era castigar i sotmetre la ciutat després d'una insurrecció popular fruit de la política impositiva del general Espartero, regent d'Espanya. El gravat, fet l'any 1843 per l'il·lustrador Josep Puiggarí, mostra una escena del bombardeig que va causar desenes de morts, centenars d'edificis damnificats i milers de desplaçats.

Sala 3. Vitrina d'armes del fons del MUHBA



1. Espasa. (Segle XVII)
2. Espasa de muntar. (Toledo, 1771)
3. Espasí cortesà. (Segle XVIII)
4. Sabre de granaders d'infanteria. (Segle XIX)
5. Sabre d'oficial. (Toledo, 1888)
6. Espasa baioneta. (Segle XIX)
7. Espatllera i casc de cavalleria. (Segle XVII i principi del XVIII)
8. Pica. (Segle XVIII)
9. Alabarda. (Segle XVIII)
10. Pica i destreal de sapador. (Principi del segle XIX)
11. Pistoles d'avantcàrrega amb clau de miquelet. (Catalunya, segle XVIII)
12. Pistola d'avantcàrrega. (Mitjan segle XIX)
13. Pistola d'avantcàrrega amb clau a l'anglesa. (País Basc-Catalunya, 1844)
14. Pistoles d'avantcàrrega amb clau de patilla. (Catalunya, principi del segle XIX)
15. Pistola de retrocàrrega de canons basculants. (Segle XIX)
16. Revòlvers. (País Basc, segle XIX)
17. Trabuc. (Catalunya, segona meitat del segle XVIII)
18. Trabuc. (Espanya, principi del segle XIX)
19. Mosquetó. (Anglaterra, principi del segle XIX)
20. Escopeta. (Principi del segle XIX)
21. Fusell. (Anglaterra, principi del segle XIX)
22. Fusell. (Espanya, 1856)
23. Carrabina. (Mitjan segle XIX)

24. Carrabina. (Oviedo, 1870)
25. Baionetes. (Espanya, segle XIX)
26. Polvorera. (Segle XVIII)
27. Canó de bronze. (Catalunya, 1714)
28. Bales de plom per a armes de foc. (Segle XVIII)
29. Bales de pedra i de ferro fos per a artilleria. (Segle XVIII)



A la sala 3, els visitants trobaran un [vídeo](#) que recrea un episodi crucial en la història de la ciutat, la revolta ciutadana i el bombardeig de Barcelona el 1842. Una recreació dels fets a partir de l'adaptació dels gravats il·lustrats el 1843 per Josep Puiggarí i Llobet.

Sala 4

MONTJUÏC PRESÓ I MEMÒRIA DE BARCELONA

A Barcelona, cap a final del segle XIX i principi del XX, la repressió de l'estat contra el terrorisme anarquista, les revoltes socials i l'oposició política va ser indiscriminada i arbitrària. Al castell s'hi van dur a terme empresonaments, tortures, processos i execucions.

Posteriorment, durant la guerra civil (1936-1939), unes 1.500 persones hi van ser empresonades i unes 250 executades. L'any 1940, la dictadura franquista va afusellar Lluís Companys i Jover al fossat del castell després de condemnar-lo a mort per presidir la Generalitat de Catalunya. És l'únic president elegit democràticament a Europa que ha estat executat.



Calabós. (Brangulí, 1917)

L'any 1896 unes 700 persones van ser detingudes arran de l'atemptat anarquista que va causar 12 morts al carrer dels Canvis Nous. Molts dels detinguts van ser empresonats, torturats i jutjats al castell. Quatre processats van ser condemnats a mort i afusellats al fossat, 67 van ser sentenciats a penes de presó d'entre 8 i 20 anys. Els fets de l'anomenat Procés de Montjuïc van ser denunciats internacionalment i el 1901 el govern de l'estat va indultar els presoners.



Tropes vigilants el castell el dia de l'afusellament de Francesc Ferrer i Guàrdia. (Frederic Ballell, 1909)

L'estiu del 1909 es va declarar una vaga general contra l'ordre del govern de l'estat d'enviar reservistes a la guerra colonial del Marroc. La vaga es va convertir en una revolta que va degenerar en actes vandàlics, crema d'esglésies i profanació de tombes. El balanç de la Setmana Tràgica va ser de més de 100 morts. Durant la repressió es van practicar unes 2.000 detencions. Cinc processats van ser afusellats al fossat del castell; entre ells, el pedagog Francesc Ferrer i Guàrdia, creador de l'Escola Moderna.



Barcelona des de la coberta del quadrat. (Brangulí, 1917)

L'any 1919, arran de l'acomiadament de 8 treballadors de la central elèctrica de La Canadenc, es va desencadenar una vaga general d'un mes i mig de durada. Uns 3.000 treballadors del sector es van negar a ser mobilitzats per l'exèrcit i van ser empresonats al castell. Després de la dictadura de Primo de Rivera (1923-1930), es va plantejar la cessió del castell a la ciutat i la creació d'un museu contra la guerra. El 6 d'octubre del 1934, el president de la Generalitat Lluís Companys va proclamar l'Estat català. Els caps militars que van seguir la crida van ser empresonats al castell.



El fossat des del baluard de Velasco. (Josep Gaspar, c.1920)

El juliol del 1936, un sector de l'exèrcit, sota la direcció del general Mola, es va rebel·lar contra la República. Els principals comandaments militars revoltats a Barcelona van ser afusellats al castell. Durant la guerra civil (1936-1939) unes 1.500 persones hi van ser empresonades i unes 250 executades. Eren militars i civils acusats d'espionatge i d'alta traïció contra la República. En un sol dia, l'11 d'agost del 1938, al fossat de Santa Helena van ser afusellades 62 persones.



El port, la muntanya i el castell. (Joan Artigues, c.1935)

El 26 de gener del 1939, el dia de l'ocupació de Barcelona, les forces feixistes van prendre el control del castell. Centenars de soldats republicans van ser-hi confinats durant un temps. Antonio Escobar, general de la Guàrdia Civil, va ser afusellat al castell per haver-se mantingut fidel a la República, a Barcelona, durant la guerra civil. El 1940, en una de les sales del quadrat, Lluís Companys va ser jutjat i condemnat a mort per presidir la Generalitat. Un escamot de la Guàrdia Civil va executar la sentència al fossat de Santa Eulàlia.



Restauració del pati del quadrat. (1962)

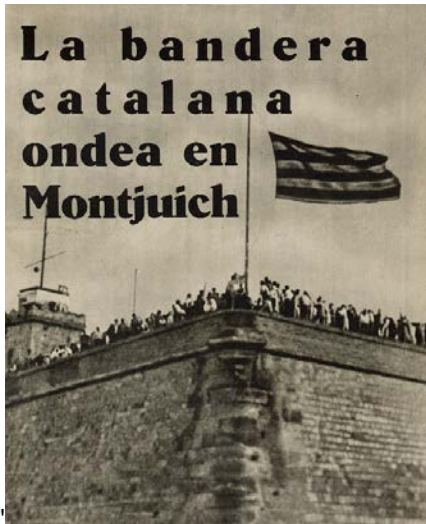
Durant la dictadura franquista (1939-1975), el castell va continuar com a presó militar fins a l'any 1960. Llavors el general Franco va ordenar la seva restauració i, sota el control de l'exèrcit, el va cedir a la ciutat. El 1963 el dictador va inaugurar el Museu Militar de Montjuïc –ubicat dins les dependències de la muralla de mar. Trenta anys després del final de la dictadura i del restabliment de la democràcia, l'any 2007 el castell va ser cedit definitivament a la ciutat i dos anys més tard el museu va ser desmantellat.

LLUÍS COMPANYS I JOVER (el Tarròs, 1882-Barcelona, 1940), president del govern català durant la guerra civil, va exiliar-se a França quan, el gener del 1939, les tropes rebels del general Franco estaven a punt d'ocupar Barcelona. L'estiu del 1940 va ser detingut per la Gestapo. Emprisonat al castell de Montjuïc, un consell de guerra sumaríssim el va acusar de presidir la Generalitat i el va condemnar a mort. El matí del 15 d'octubre va ser afusellat al fossat de Santa Eulàlia. Era l'afusellat 2.761 a Catalunya des del gener del 1939. Lluís Companys és l'únic president elegit democràticament a Europa que ha estat executat.



Lluís Companys i els consellers del govern català rebuts a la plaça de Sant Jaume de Barcelona, després del seu alliberament del penal del Puerto de Santa María (Cadis). Hi havien estat emprisonats arran de la declaració, el 6 d'octubre del 1934, de l'Estat català. (Arxiu Agustí Centelles, 01-03-1936)

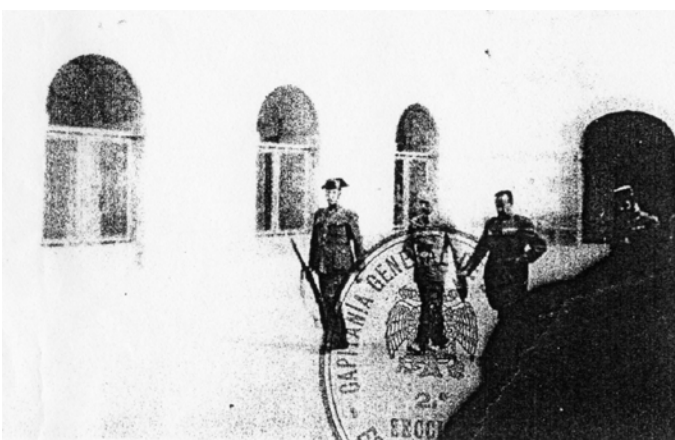
Selecció d'imatges Vídeo Memorial Sala 4.



L'agost del 1936 el President de la Generalitat, Lluís Companys, va hissar la bandera catalana al baluard de Santa Amàlia, en memòria de les víctimes de la repressió del castell. (1936)



Soldats republicans detinguts al castell després de l'ocupació de Barcelona per les tropes rebels del general Franco el gener del 1939. (Albert L. Deschamps, 1939) 3/5
Ministerio de Educación, Cultura y Deporte. Centro Documental de la Memoria Histórica, Fotografies-Deschamps-764



El President Lluís Companys, detingut al castell i conduït a la sala del pati d'armes, on un consell de guerra li va aplicar un procediment sumaríssim. (González Fernández, 14-10-1940)



Ajuntament de
Barcelona



CASTELL DE MONTJUÏC PROGRAMACIÓ CULTURAL 2015

EXPOSICIONS 2015

PEDRA, MONTJUÏC, BARCELONA. La construcció de la ciutat

Del 22 de gener al 15 de juny de 2015

Exposició temporal

Explotades des de l'època romana fins al segle XX, les pedreres de Montjuïc han proveït la pedra natural més emprada en la construcció de Barcelona i rodalies. És present a edificis tan emblemàtics com Santa Maria del Mar, la Catedral de la Santa Creu i Santa Eulàlia, la Sagrada Família, o la Casa Milà, coneguda com La Pedrera. El gres càrstic de Montjuïc, compacte i resistent, ha estat el material base dels principals edificis de Barcelona fins als anys 80 del segle passat.

L'exposició presentarà Montjuïc des de la vessant geològica de la muntanya. Entendrem a través de la mineralogia de les pedres per què aquestes han estat tan valorades per a la construcció i, per tant, explotades al llarg de tots els temps conformant així un nou paisatge per a la muntanya i també per a la ciutat. Si en una sala descobrirem la seva forma, mineral, èpoques d'explotació i funcions, a la sala contigua gaudirem de peces de diferents èpoques fetes de pedra de Montjuïc procedents de Barcelona.

El MNAC, el MAC, el MUHBA i el Museu de Ciències Naturals col·laboren en l'exposició a través del préstec d'obres dels seus fons. El programa d'exposicions del 2015 s'iniciarà, d'aquesta manera, amb el suport dels equipaments veïns, acció simbòlica de benvinguda i de voluntat de relació i participació, encetant una relació necessària per a la inclusió del castell en el circuit cultural de la muntanya i de la ciutat.



CIRCUIT MONTJUÏC

De juny a setembre de 2015

Exposició temporal

El Circuit de Montjuïc va marcar la competició automobilística i motociclista de Catalunya. En el circuit de Montjuïc s'hi van disputar curses des del 1933 fins el 1986.

Proposem una exposició que rememori el Circuit a partir d'una selecció de pel·lícules i imatges procedents d'arxius públics i privats i complementada amb alguna exhibició d'automòbils d'època, així com també amb els testimonis fotogràfics i videogràfics dels ciutadans.

L'exposició pretén apropar un públic motivat pel món del motor, donar un caràcter més lúdic a les propostes expositives del Castell i, també, donar resposta a una certa demanda de disposar d'un espai evocador i de memòria d'aquest fet. Així mateix permet establir sinèrgies amb altres agents, alguns de gran impacte com ara el Circuit de Catalunya.



MIRAR LA CIUTAT

D'octubre a desembre de 2015

Exposició temporal

El Castell de Montjuïc és un mirador privilegiat de la ciutat de Barcelona. Amb la visió lliure en 360°, qualsevol punt que observem genera un *skyline* diferent: el mar i el port, la serralada de Collserola, el nucli urbà, les transformacions urbanístiques de la ciutat... Dins d'aquesta diversitat, allà on la nostra mirada es posi sempre identifica Barcelona, ciutat d'horitzons canvians i en constant evolució.

Però Barcelona té altres miradors, com el del Turó de la Rovira, o el de Torre Baró, espais d'interès també patrimonial i recentment posats en valor, que complementen un discurs al voltant del concepte "mirar la ciutat". Per aquest motiu, es considera oportú plantejar en un espai únic, el Castell de Montjuïc, la presentació del conjunt de miradors i abordar així una perspectiva global sobre el coneixement de la ciutat i l'oferta cultural, esportiva i lúdica que aporten a la ciutadania i als visitants.



ACTIVITATS CULTURALS 2015

VINE A BERENAR AL CASTELL

Sessions 2015: 2

Dates i horaris: diumenge 22 de març i diumenge 27 de setembre, de 15 a 18h (març) i de 17 a 20h (setembre)

Celebració de l'arribada de la primavera i de la tardor amb un berenar a l'aire lliure al fossar de Sta. Elena. L'arribada del bon temps i el final de l'estiu són molt bones dates per relaxar-se sobre la gespa en una assolellada tarda de diumenge, gaudint de música, animació i tota mena d'activitats participatives.

NITS DEL MUSEUS

Sessions 2015: 1

Dates i horaris: 16 de maig de 19 a 24h

Aprofitant la jornada de portes obertes de la Nit dels Museus el Castell oferirà una programació continuada de visites guiades nocturnes pel recinte del Castell i actuacions de música i teatre de petit format ubicades en indrets especials del Castell.

ESPECTACLES FAMILIARS AL CASTELL

Sessions 2015: 12

Dates i horaris: del 12 d'abril al 28 de juny, de 12 a 13h

Els matins dels diumenges de primavera el Castell convidarà a petis i grans a gaudir d'espectacles de petit format pensats per a públic familiar i infantil, cada espectacle tindrà una hora de durada repartida en dues sessions de mitja hora cadascuna. L'activitat es farà al pati d'armes al costat del pou.

NIT D'ESTIU AL CASTELL

Sessions 2015: 4

Dates i horaris: divendres 5, 12, 19 i 26 de juny de 20:30 a 23h

Durant quatre nits de l'estiu el Castell es transformarà en un espai on anar a gaudir d'actuacions artístiques, tastar les delícies culinàries de les caravanes ambulants de menjar i prendre una copa al pati d'armes.

Es plantegen quatre nits temàtiques diferenciades: **nit de comèdia del Arte** amb els alumnes de l'Institut del Teatre; **nit de dansa** amb la companyia de dansa de l'Institut del Teatre; un **concert de jazz** a càrrec dels alumnes de l'Esmuc, i un **espectacle de circ** dels alumnes de l'Escola de Circ de Nous Barris.

ACTIVITATS D'ACOLLIDA

Activitats Adifolk. D'abril a setembre

El Castell acollirà les activitats proposades per Adifolk, associació per la difusió del folklore i la cultura popular catalana. Les activitats proposades són:

- **La llegenda de Sant Jordi. Patronatge de Catalunya:** danses i música tradicional catalana. (Diumenge 26 abril)
- **Festes de maig a Barcelona:** cant coral i desfilada de gegants i bèsties (Diumenge 24 de maig)
- **Sant Joan i Sant Pere el Foc i el mar:** danses tradicionals i diables (Diumenge 28 de juny)
- **Mostra de folklore ibèric:** quatre grups de dansa de la península ibèrica (Diumenge 12 de juliol)

- **Trobada i tastet de l'aplec internacional:** dansa, gegants, caps grossos, dracs i música tradicional (Diumenge 3 d'agost).
- **Jornades Internacionals Folklòriques de Catalunya:** actuació de tres grups folklòrics internacionals que visitaran Barcelona per aquelles dates (Finals de setembre. Data per determinar)



Ajuntament de
Barcelona



Castell de Montjuïc

Horaris

De dilluns a diumenge, de 10.00 a 20.00

De l'1 de novembre al 31 de març

De dilluns a diumenge, de 10.00 a 18.00

De l'1 d'abril al 31 d'octubre

Preu

Entrada general: 5 euros

Entrada reduïda: 3 euros

Menors de 16 anys: gratuït

Diumenges, a partir de les 15.00: entrada gratuïta

L'entrada al Castell inclou l'accés lliure a l'exposició

Transport públic

Bus línia 150

Telefèric

www.bcn.cat/castelldemontjuic

Institut de Cultura de Barcelona

Departament de premsa

La Rambla, 99. 08002 Barcelona

+34 93 316 10 69

premsaicub@bcn.cat

Disposeu del dossier i fotografies al web premsaicub.bcn.cat